

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/137/2018
Identifikačné číslo spisu: 2017200163
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2017200163.4

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, členky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a člena senátu Michala Novotného (sudca spravodajca) vo veci žalobkyne: prokurátorka Okresnej prokuratúry Trnava, Vajanského 22, Trnava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava, V. Clementisa 24/A, Trnava, za účasti ďalšej účastníčky: L.. B. Y., nar. X. L. XXXX, M. XXXX/XX, W. M. U., zastúpenej opatrovníkom: L.. L. Y., bytom A., právne zastúpenej: JUDr. Darina Kurňavová, advokátka, Kapitulská 5, Trnava, o preskúmanie rozhodnutia z 25. mája 2016, č. 64485-49/2016-TT, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 45 Sa 17/2017-116 z 21. júna 2018 takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zamieta návrh ďalšej účastníčky na prerušenie konania.
- II. Kasačnú sťažnosť zamieta.
- III. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov kasačného konania.

O d ô v o d n e n i e

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej a z napadnutého rozsudku vyplýva, že ďalšia účastníčka na základe povolenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. októbra 1994 poskytovala zdravotnú starostlivosť v odbore pediatria. Slovenská lekárska komora jej 8. novembra 2005 vydala licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0433/05. Okrem toho jej v rovnaký deň vydala aj licencie na výkon zdravotníckeho povolania - lekár (č. L1B/TT/0433/06) a na výkon odborného zástupcu v povolani lekárov (č. L1C/TT/0433/06). Ďalej jej 22. augusta 2006 vydala ďalšiu licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0882/06.

2. Nato ďalšia účastníčka a jej manžel ako spoločníci založili obchodnú spoločnosť Y. s.r.o., ktorá vznikla 1. januára 2007. Trnavský samosprávny kraj rozhodnutím z 27. februára 2007 s účinnosťou od 1. apríla 2007 povolil tejto spoločnosti prevádzkovať zdravotnícke zariadenie v ambulancii (okrem iného) v kategórii lekárov v odbore pediatria, dorastové lekárstvo všeobecné lekárstvo s tým, že ďalšia účastníčka bude jej odborným zástupcom. Tým istým rozhodnutím, ktoré 26. apríla 2007 opravil, zrušil s účinnosťou od 1. apríla 2007 ďalšej účastníčke skoršie povolenie na prevádzkovanie

zdravotníckeho zariadenia. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe jej však zostala v platnosti aj po tomto dni. Napriek tomu sa ďalšia účastníčka u žalovanej uplynutím 31. marca 2007 odhlásila z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnou osobou.

3. Po zistení, že ďalšia účastníčka je aj naďalej (po 31. marci 2007) držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, žalovaná pobočka rozhodnutím z 25. mája 2016 č. 64485-49/2016 vyslovila, že jej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie nezaniklo 31. marca 2007, ale až 30. júna 2009. Vyšla zo záveru, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, v dôsledku čoho bola ďalšia účastníčka aj po 31. marci 2007 samostatne zárobkovo činnou osobou. Jej povinné nemocenské a dôchodkové poistenie tak podľa § 21 ods. 1 cit. zákona mohlo zaniknúť až 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, kedy jej príjem z podnikania a z inej samostatne zárobkovo činnou osoby nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 10 cit. zákona v znení účinnom do 31. decembra 2007, resp. podľa § 138 ods. 9 v znení účinnom od 1. januára 2008. Z výpisu z daňového priznania k dani z príjmov žalovaná pobočka zistila, že príjem ďalšej účastníčky pod túto hranicu klesol až v roku 2008, takže povinné poistenie podľa citovaného ustanovenia zaniklo až 30. júna 2009. Ďalšia účastníčka bola poučená, že proti rozhodnutiu sa môže odvolať, ale neurobila tak. Až 31. augusta 2016 navrhla obnovu konania, jej návrh však bol právoplatne zamietnutý rozhodnutím ústredia Sociálnej poisťovne z 24. januára 2017.

4. Prípisom z 8. septembra 2016 pobočka opravila adresáta svojho rozhodnutia z 25. mája 2016 tak, že namiesto ďalšej účastníčky v ňom malo byť uvedené „L.. L. Y. opatrovník... za samostatne zárobkovo činnú osobu L.. B. Y...“. Na odôvodnenie uviedla, že v rozhodnutí nezohľadnila, že ďalšia účastníčka bola rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 20 Ps 1/2014 pozbavená spôsobilosti na právne úkony a bol jej ustanovený opatrovník. Po doručení tohto prípisu podala ďalšia účastníčka odvolanie aj proti rozhodnutiu z 25. mája 2016, na ktoré ústredie Sociálnej poisťovne odpovedalo listom zo 14. decembra 2016 tak, že ho považuje za oneskorené.

5. Dňa 17. októbra 2016 podala žalobkyňa proti rozhodnutiu žalovanej pobočky z 25. mája 2016 protest. Žalovanej v ňom predovšetkým vytkla, že v rozpore s § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. pri jeho vydaní nepostupovala v súčinnosti s ďalšou účastníčkou. Ďalej namietla, že žalovaná na základe odhlášky vyznačením v spise vydala rozhodnutie, že jej povinné poistenie zaniklo 31. marca 2007. Toto rozhodnutie bránilo tomu, aby žalovaná opätovne rozhodla o zániku k inému dátumu. Tým, že ďalšia účastníčka na základe povolenia samosprávneho kraja začala od 1. apríla 2007 prevádzkovať zdravotnícke zariadenie ako odborný zástupca spoločnosti Y., s.r.o., prestala byť oprávnená vykonávať samostatnú zdravotnícku prax na základe licencie č. L1A/TT/0433/05 a L1A/TT/0882/06. Na základe týchto licencií ďalšia účastníčka od 1. apríla 2007 nikdy nevykonávala zdravotnícke povolanie lekára, ale vykonávala ho len ako zamestnanec obchodnej spoločnosti, a licencia slúžila len ako nevyhnutný predpoklad na vydanie povolenia pre túto spoločnosť. Preto od uvedeného dátumu prestala byť samostatne zárobkovo činnou osobou a stala sa zamestnancom spoločnosti Y., s.r.o., ktorá bola platiteľom poistného na sociálne poistenie. Žalovaná podľa žalobkyne nevzala do úvahy, že podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. sa samostatná zdravotnícka prax mohla vykonávať len v inom zdravotníckom zariadení. Takisto nevzala do úvahy § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. a to, že ďalšia účastníčka zdravotnícku prax na základe licencie nevykonávala. Rozhodnutie žalovanej pobočky bolo navyše vydané po deviatich rokoch potom, čo na základe odhlášky vyznačila v spise zánik povinného poistenia. Záverom žalobkyňa vytkla žalovanej vykonanú opravu. Ak ďalšia účastníčka nemala procesnú spôsobilosť, mala žalovaná svoje rozhodnutie zrušiť, namiesto toho ho opravila spôsobom, že namiesto ďalšej účastníčky urobila účastníkom konania jej opatrovníka.

6. Žalovaná pobočka protestu žalobkyne sama nevyhovela a predložila ho ústrediu, ktoré ho zamietlo rozhodnutím z 23. februára 2017, č. 23146-2/2017-BA. Odvolanie, ktoré proti tomuto rozhodnutiu podala ďalšia účastníčka, generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne zamietol svojím rozhodnutím z 11. mája 2017, č. 23146-10/2017-BA. Oba orgány zhodne konštatovali, že podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. možno zdravotnícke povolanie vykonávať aj na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe upravenej v § 68 ods. 1 písm. a) cit. zák. (tzv. licencia L1A). Táto licencia nie je podmienkou na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; podmienkou na vydanie takéhoto povolenia pre právnickú osobu je, aby jej odborný zástupca mal

licenciu na výkon odborného zástupcu upravenú v § 68 ods. 1 písm. c) cit. zák. (tzv. licencia L1C). Licencia L1A oprávňovala na dosahovanie príjmov podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, preto jej držiteľ spĺňal definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Na tieto účely nie je podstatné, či na základe licencie aj vykonával činnosť, ani to, že bol zároveň zamestnancom, pretože zákon č. 461/2003 Z. z. nevyučuje súbeh poistení z rôznych dôvodov. Ako zamestnanec takisto nepotreboval licenciu L1A, ale licenciu na výkon zdravotníckeho povolania upravenú v § 68 ods. 1 písm. b) zákona č. 578/2004 Z. z. (tzv. licencia L1B). To, že žalovaná na základe odhlášky vyznačila v spise zánik poistenia k 31. marcu 2007, nie je rozhodnutím o zániku poistenia, takže vydaniu rozhodnutia z 25. mája 2016 nebránila prekážka rozhodnutej veci.

7. Žalobkyňa potom podala proti rozhodnutiu žalovanej pobočky z 25. mája 2016 všeobecnú správnu žalobu, v ktorej uplatnila v zásade rovnaké námietky ako v proteste. Správny súd tu napadnutým rozsudkom žalobe vyhovel a podľa § 191 ods. 1 písm. d), e) a g) Správneho súdneho poriadku toto rozhodnutie zrušil. Vytkol žalovanej, že jej rozhodnutiu chýba presvedčivosť, a tak je nepreskúmateľné. Žalovaná porušila princípu právnej istoty, keďže žalovaná sa po siedmich (správne: deviatich) rokoch rozhodla neakceptovať odhlášku ďalšej účastníčky, ktorá v tomto smere konala dobromyseľne. Rovnako porušila aj jej procesné práva, pretože jej neoznámila začatie konania a v rozpore s § 195 a 196 zákona č. 461/2003 Z. z. jej nedala možnosť vyjadriť sa vo veci. Ak by tak bola žalovaná urobila, mohla v súčinnosti s ďalšou účastníčkou zistiť, či vykonávala alebo nevykonávala samostatnú zdravotnícku prax na základe licencie a dosahovala z nej príjmy. Napadnutému rozhodnutiu chýba riadne právne posúdenie, ktoré nemožno nahradiť vyjadrením k správnej žalobe. Výklad žalovanej, že dosahovanie príjmu z licencie nie je podstatné, považoval správny súd za formálny a nesledujúci účel zákona. Pokiaľ je lekár držiteľom licencie L1A potrebnej na výkon zdravotníckej praxe u iného poskytovateľa, mala žalovaná skúmať, či ju reálne využíva v zmluvnom vzťahu s iným poskytovateľom. Správny súd sa nestotožnil so záverom, že rozhodnutiu žalovanej bránila prekážka rozhodnutej veci, súhlasil však s námietkou, že oprava preskúmaného rozhodnutia nebola vykonaná správne. V jej dôsledku totiž rozhodnutie budí dojem, že sa týka povinného poistenia opatrovníka, nie ďalšej účastníčky.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

8. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Zdôraznila, že postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby je podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. naviazané na oprávnenie vykonávať určitú činnosť, nie na jej skutočnú realizáciu. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. je také oprávnenie spojené aj s licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Jej držiteľ môže vykonávať zdravotnícke povolanie a dosahovať príjmy podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. V dôsledku toho povinné nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zaniklo až 30. júna po kalendárnom roku, v ktorom tieto príjmy klesli pod hranicu určenú v § 138 ods. 9 resp. ods. 10 cit. zák., čo v prípade ďalšej účastníčky znamenalo 30. júna 2009. Podanie odhlášky samo osebe nemá za následok zánik povinného poistenia. Žalovaná pri vydaní rozhodnutia nepostupovala v rozpore so zákonom, pretože podľa § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. možno za úkon, ktorým sa začína konanie, považovať aj vydanie rozhodnutia; tento názor zodpovedá aj ustálenej praxi súdov. Ďalšia účastníčka mohla svoje právo hájiť napr. podaním odvolania, čo však neurobila. Žalovaná nesúhlasila ani s tým, že by nerozhodla v primeranej lehote, keďže o existencii licencie L1A sa dozvedela až v roku 2016. Ďalšia účastníčka nespĺnila svoju povinnosť a neinformovala ju o jej existencii.

9. Žalobkyňa a ďalšia účastníčka žiadali kasačnú sťažnosť zamietnuť.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), na ktorý od 1. augusta 2021 prešiel výkon súdnictva z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov), preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

III.A K prerušeniam konania

11. Najvyšší súd najskôr uznesením z 29. októbra 2019 prerušil kasačné konanie do právoplatného skončenia konania sp. zn. 1 Vs 3/2019. Následne uznesením z 30. júna 2021 prerušil kasačné konanie

do právoplatného skončenia konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky sp. zn. Rvp 361/2021, v ktorom bol ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok sp. zn. 1 Vs 3/2019. Len čo ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol, tunajší súd uznesením z 3. januára 2022 rozhodol, že sa v kasačnom konaní bude pokračovať. Návrhom došlým tunajšiemu súdu 18. a 21. marca 2022 ďalšia účastníčka žiadala, aby sa konanie prerušilo „do času prijatia spoločného právneho záveru na rokovaníach vo veci problematiky spätného predpisovania poistného a penále... držiteľom licencie L1A na úrovni zástupcov Slovenskej lekárskej komory, ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR a ministra zdravotníctva SR“.

12. Podľa § 452 ods. 1 SSP sa na kasačné konanie primerané použijú ustanovenia druhej časti, teda aj jeho § 100 ods. 1 a 2, ktoré ustanovujú dôvody prerušenia konania. Podľa citovaných ustanovení možno kasačné konanie prerušiť, ak sú tu určité predbežné otázky (otázka, ktorú kasačný súd nie je oprávnený riešiť, návrh na vyslovenie nesúladu právneho predpisu alebo prejudiciálna otázka podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), ak preskúmané opatrenie bolo napadnuté protestom prokurátora (čo logicky neprichádza do úvahy v konaní o žalobe prokurátora, ktorá bola podaná po nevyhovení protestu), žalobca nedal súhlas na zastavenie konania, ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené alebo zmenené (čo sa v prerokúvanej veci nestalo), prípadne ak to zhodne navrhnu všetci účastníci (v prerokúvanej veci navrhla prerušenie len ďalšia účastníčka). Spomedzi všetkých dôvodov prerušenia by tak v prerokúvanej veci mohli prichádzať do úvahy len dôvody uvedené v § 100 ods. 1 písm. e) SSP, teda ak sa vo vzťahu k preskúmanému rozhodnutiu začalo správne konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku, alebo § 100 ods. 2 písm. a) SSP, teda ak prebieha súdne konanie alebo administratívne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktoré môže mať význam na rozhodnutie správneho súdu.

13. Z návrhu ďalšej účastníčky však nevyplýva, že by sa akékoľvek takéto konanie začalo. Ďalšia účastníčka sa totiž len všeobecne odvolala na rokovania medzi určitými predstaviteľmi orgánom verejnej moci, avšak bez toho, aby bolo zrejmé, akú právnu povahu má mať toto ich rokovanie, čo má byť jeho výsledkom a s akou právnou záväznosťou. Kasačnému súdu tak vôbec nie je jasné, aký by mal výsledok tohto rokovania vplyv na tu prejednávajúcu vec. Treba uviesť, že kasačný súd je podľa § 131 a 132 SSP viazaný určitými rozhodnutiami, nie je však viazaný len neformálne vyjadreným právnym názorom, ktorý by vzišiel z určitej porady predstaviteľov orgánov verejnej moci. To platí o to viac, že otázka vplyvu licencie L1A na trvanie povinného nemocenského a dôchodkového poistenia už bola vyriešená rozsudkom veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 3/2019, ktorého právne závery sú pre kasačný súd zásadne záväzné (§ 466 ods. 3 SSP). Kvôli prebiehajúcim rokovaniam medzi predstaviteľmi určitých orgánov verejnej moci by tak bolo možné prerušiť kasačné konanie, len ak by výstup z tohto rokovania mohol prelomiť záväznosť právneho názoru veľkého senátu. Nič také však z návrhu ďalšej účastníčky nevyplýva, preto ho najvyšší správny súd podľa § 162 ods. 3 CSP v spojení s § 25 SSP zamietol.

III.B K veci samej

14. V prerokúvanej veci žalovaná pobočka ako organizačná zložka verejnoprávnej inštitúcie zriadenej na výkon sociálneho poistenia podľa § 120 zákona č. 461/2003 Z. z. konala a rozhodovala v rámci svojej právomoci o otázke zániku poistenia, ktorý považovala za sporný. Toto rozhodovanie je podľa § 172 ods. 5 cit. zák. predmetom nedávkového konania, ktoré sa spravuje tretou časťou (§ 172 až 225) zákona č. 461/2003 Z. z.

15. Podľa § 184 ods. 8 cit. zák. sa nedávkové konanie začína okrem iného z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Také konanie je podľa § 185 ods. 4 cit. zák. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka urobila voči účastníkovi prvý úkon. Podľa § 195 ods. 1 cit. zák. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará podklady na rozhodnutie. Podľa § 209 ods. 1 cit. zák. sa rozhodnutie organizačnej zložky vydáva písomne, ak zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu vecí a musí obsahovať predpísané náležitosti. Podľa § 210 ods. 2 cit. zák. sú organizačné zložky povinné rozhodnúť (okrem iného) vo veci zániku poistenia v sporných prípadoch najneskôr do 60 dní od začatia konania, resp. v mimoriadne zložitých prípadoch najneskôr do 120 dní od začatia konania.

16. Z citovaných § 184 ods. 8 a § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. tak predovšetkým vyplýva, že okamihom začatia nedávkového konania na podnet organizačnej zložky je deň, kedy bol voči

účastníkovi urobený prvý úkon. Inak povedané, konanie je začaté vtedy, keď organizačná zložka voči účastníkovi (navonok) prejavila, že voči nemu vedie určité nedávkové konanie. Žalovaná správne poukazuje na to, že takýmto prvým úkonom môže byť aj samo vydanie písomného rozhodnutia (§ 209 cit. zák.), keďže aj z neho je celkom zrejmé, že sa voči účastníkovi vedie určité konanie s určitým predmetom. Zákon č. 461/2003 Z. z. na rozdiel od napríklad zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje všeobecné ustanovenie o tom, že účastníkov treba o začatí konania upovedomiť a dať im možnosť vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia pred jeho vydaním (§ 33 ods. 2 Spr. por.). To samozrejme nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019).

17. Podľa § 191 ods. 1 písm. g) SSP však správny súd môže zrušiť preskúmané rozhodnutie, len ak porušenie ustanovení o konaní bolo podstatné a ak mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej. Z citovaného ustanovenia tak celkom zreteľne vyplýva, že pre zrušenie rozhodnutia nepostačuje samo zistenie, že boli porušené ustanovenia o konaní, ale toto porušenie musí byť podstatné a muselo byť spôsobilé negatívne sa prejaviť na obsahu vydaného rozhodnutia. Ak organizačná zložka nedá účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, môže sa týmto postupom pripraviť o určité dôležité poznatky (dôkazy), a tým spôsobiť, že jej rozhodnutie nebude vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu (cit. § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), teda bude nezákonné. Avšak to, či sa tak stalo, treba hodnotiť vždy v konkrétnej veci s ohľadom na to, z akého podkladu organizačná zložka pri svojom rozhodovaní vychádzala a čo pri svojom rozhodovaní nezohľadnila.

18. Z odôvodnenia tu preskúmaného rozhodnutia vyplýva, že žalovaná pobočka pri jeho vydaní vychádzala z toho, že ďalšia účastníčka je držiteľom „povolenia“ (správne: licencie) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe od 30. júna 2006, ktoré ku dňu vydania rozhodnutia nie je zrušené. Ďalej žalovaná pobočka vychádzala z obsahu daňových priznaní ďalšej účastníčky za zdaňovacie obdobia 2006, 2007 a 2008, ktoré obsahujú údaje o výške príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Ďalšia účastníčka tento skutkový základ preskúmaného rozhodnutia nijako nespochybnila, pretože voči preskúmanému rozhodnutiu ani nepodala včasné odvolanie. Podala až návrh na obnovu konania, v ktorom však znova nijako nespochybnila tieto skutkové zistenia, ale namietla, že vydaniu rozhodnutia bráni prekážka rozhodnutej veci a predstavil vlastný právny názor na právny význam licencie L1A. Takisto žalobkyňa ani v proteste, ani v samotnej správnej žalobe ani jedno z týchto skutkových východísk preskúmaného rozhodnutia žiadnym konkrétnym spôsobom nespochybnila. Aj pokiaľ by teda postup žalovanej pobočky, ktorá nedala ďalšej účastníčke možnosť vyjadriť sa k veci pred vydaním preskúmaného rozhodnutia, bol porušením ustanovení o nedávkovom konaní, podľa kasačného súdu toto porušenie nemohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia a nemohlo zakladať dôvod na zrušenie preskúmaného rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. g) SSP.

19. Nie je správny ani záver správneho súdu o tom, že žalovaná nerozhodla v primeranej lehote alebo že porušila princíp právnej istoty, ak o zániku poistenia rozhodla po deviatich rokoch od podania odhlášky. Podľa § 228 ods. 3 cit. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2010 bola samostatne zárobkovo činná osoba povinná odhlásiť sa z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia do ôsmich dní od jeho zániku. Žalovaná mohla údaje v odhláške bez ďalšieho akceptovať, táto akceptácia však nemá povahu rozhodnutia o zániku sociálneho poistenia, ako správne uzavrel správny súd. Ak žalovaná považovala údaje v odhláške alebo jej účinky za sporné, mohla v nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnúť o zániku povinného poistenia inak než bolo uvedené v odhláške. Zo žiadneho ustanovenia citovaného zákona nevyplýva, že by žalovaná mohla vydať takéto rozhodnutie len do určitého času po podaní odhlášky. Rovnako žiadne ustanovenia tohto zákona neustanovuje, že by vznik či zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia bol závislý od toho, či poistenec bol alebo nebol dobromyseľný o dátume zániku. Ako žalovaná správne zdôraznila v kasačnej sťažnosti, postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj vznik alebo zánik jej povinného poistenia podľa § 21 cit. zák. nastáva vtedy, ak sú splnené príslušné zákonné podmienky. Vedomosť či nevedomosť, prípadne dobromyseľnosť alebo nedobromyseľnosť poistenca o tom, či sú tieto

podmienky splnené, nie sú podstatné. Pokiaľ má byť plynutie času na účely sociálneho poistenia podstatné, ustanovuje to zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne, napr. v § 145 ods. 3 (premlčanie vrátenia poistného) alebo v § 147 (premlčanie predpísania a vymáhania poistného).

20. Kasačný súd nesúhlasí ani so záverom, že preskúmané rozhodnutie je nepreskúmateľné. Podľa § 209 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. musí rozhodnutie obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Podľa odseku 4 cit. paragrafu sa v odôvodnení rozhodnutia uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bola organizačná zložka vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala. Preskúmané rozhodnutie odkazuje na § 5 a § 21 ods. 1 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z. a jasne uvádza, že vychádza z informácie Slovenskej lekárskej komory, že ďalšia účastníčka má od 30. júna 2006 až do dňa rozhodnutia oprávnenie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ako aj z údajov o jej príjme z podnikania a inej zárobkovej činnosti, ktoré pomeriava k hranici uvedenej v § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. Takéto odôvodnenie je podľa kasačného súdu dostatočne zrozumiteľné s ohľadom na to, že v konaní neboli vznesené žiadne námietky účastníkov, s ktorými by sa bolo potrebné osobitne vyrovnáť. Len čo účastníčka konania takéto námietky vzniesla (v návrhu na obnovu konania), žalovaná sa s nimi vyrovnala v príslušných rozhodnutiach.

21. Správny súd v napadnutom rozsudku vytkol žalovanej aj to, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia zásadnej právnej otázky, či samotná držba licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) zakladala žalobkyni povinné nemocenské a dôchodkové poistenie. Táto kľúčová právna otázka bola medziasom predmetom rozporných rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019 a 1 Vs 3/2019. Podľa už citovaného § 466 ods. 3 SSP je právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu pre senáty záväzný, no možno sa od neho odchyliť len tým, že sa vec znova postúpi na prejednanie veľkému senátu. Takéto nové rozhodnutie veľkého senátu sa potom znova stáva záväzným pre všetky senáty. To však logicky predpokladá, že vydaním nového rozhodnutia veľkého senátu zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí veľkého senátu v tom rozsahu, v akom sa právny názor vyjadrený v neskoršom rozhodnutí odchyľuje od skoršieho rozhodnutia veľkého senátu. Podľa kasačného súdu tak v súčasnosti treba pri riešení otázky účinkov licencie L1A vychádzať z neskoršieho rozsudku veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 3/2019.

22. V rozsudku sp. zn. 1 Vs 3/2019 veľký senát formuloval právny názor, podľa ktorého licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely sociálneho poistenia. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa citovaného ustanovenia. Sociálna poisťovňa neposudzuje príjem takého lekára výlučne vo vzťahu k licenci L1A a teda nie je povinná skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú príjmami lekára, považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ak taký lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov), ide vždy o príjem samostatne zárobkovo činnej osoby a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa iných písmen v § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. Rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu bolo napadnuté aj ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd Slovenskej republiky ju však uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 odmietol, pretože vyslovené právny závery nepovažoval za ústavne neudržateľné.

23. Senát najvyššieho správneho súdu je podľa § 466 ods. 3 SSP uvedenými právnymi názormi viazaný a nevidí žiaden dôvod na to, aby sa od nich postupom podľa citovaného ustanovenia odkláňal. Právny názor vyslovený v žalobe, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sama neoprávňuje na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, odporuje jasnému zneniu § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. Podľa tohto ustanovenia totiž možno ako samostatnú zdravotnícku prax poskytovať

zdravotnú starostlivosť buď v zariadení iného poskytovateľa alebo na inom mieste ako v zdravotníctvom zariadení. Predpokladom využívania licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe tak nie je existencia zdravotníckeho zariadenia, pretože táto licencia umožňuje poskytovať zdravotnú starostlivosť v zásade na akomkoľvek mieste, a to aj bez povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Lekár, ktorý poskytoval zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, bol dokonca podľa § 39 ods. 1 zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení účinnom do 30. novembra 2011 oprávnený predpisovať aj lieky, a to aj keď samostatnú zdravotnícku prax vykonával na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Táto licencia tak zakladala plnohodnotné oprávnenie lekára na poskytovanie zdravotnej starostlivosti bez viazanosti na určité zdravotnícke zariadenie. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 578/2004 Z. z. nevyplýva, že lekárovi, ktorý má zároveň vydanú licenciu na výkon odborného zástupcu a poskytuje zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení - právnickej osobe, zaniká alebo sa prerušuje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe alebo sa rušia jej účinky. Naopak, táto licencia zostáva naďalej platná a dovoľuje lekárovi voľne si vyberať, či v konkrétnom prípade poskytne zdravotnú starostlivosť na jej základe alebo prostredníctvom určitého zdravotníckeho zariadenia.

24. Z uvedených dôvodov senát najvyššieho správneho súdu nevidí ani dôvod odkláňať sa od právneho záveru, že držba takejto licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Lekár, ktorý je držiteľom takejto licencie, je podľa citovaného ustanovenia samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorej účasť na povinnom nemocenskom a dôchodkovom poistení môže podľa § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b) cit. zák. zaniknúť buď zánikom tejto licencie alebo tým, že jeho príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti poklesne pod 12-násobok vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z.

25. Správny súd však žalovanej vytkol aj to, že v dôsledku opravy z 8. septembra 2016 sa preskúmané rozhodnutie stalo nezrozumiteľným a nesprávnym, čo takisto odôvodňovalo jeho zrušenie. Podľa § 440 ods. 2 SSP mala však žalovaná predniesť v kasačnej sťažnosti konkrétne námietky proti tomuto posúdeniu veci správnym súdom. Napriek tomu však žiadne takéto námietky nevzniesla, najmä nijako nespochybnila záver správneho súdu, že vykonaná oprava robí preskúmané rozhodnutie nezrozumiteľným a tým nesprávnym a že tieto nedostatky sú dôvodom jeho zrušenia. Pokiaľ tak žalovaná neurobila, nemôže ani sám kasačný súd spochybniť záver správneho súdu, že táto oprava nebola správna a založila dôvod zrušenia rozhodnutia. Tým, že tento záver správneho súdu je sám osebe dostatočný na to, aby jeho rozsudok obstál, nemá ani správnosť ostatných sťažnostných bodov vplyv na výsledok kasačného konania.

IV.

Záver

26. Hoci teda správny súd časť žalobných bodov nevyriešil celkom správne, nemení to nič na tom, že kasačný súd musí za správny považovať jeho záver, že nesprávna oprava z 8. septembra 2016 spôsobila vadu preskúmaného rozhodnutia a tým aj dôvod jeho zrušenia. Na základe všetkých uvedených úvah tak kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná, a preto ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

27. O trovách kasačného konania bolo rozhodnuté podľa § 170 písm. c) v spojení § 467 ods. 1 SSP, keďže konanie bolo začaté na základe žaloby prokurátora.

28. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

